

Włodzimierz Spasowicz (16.1.1829-6.10.1906)

Do grona wybitnych Polaków, którzy pozostawili znaczny dorobek w nauce i życiu społecznym Rosji, należy niewątpliwie utalentowany mecenas, dziennikarz i znawca literatury Włodzimierz Spasowicz.

Włodzimierz Spasowicz urodził się 16 stycznia 1829 roku w miasteczku Rzeczcze, w pobliżu Homla, w rodzinie lekarza. Wedle jego wspomnień osobistych wychowywał się razem z dziećmi artysty malarza Walentego Wańkowicza. Po ukończeniu w 1845 roku mińskiego gimnazjum (ze złotym medalem) wstąpił na wydział prawniczy Uniwersytetu Petersburskiego. Studia uniwersyteckie Spasowicz ukończył w 1848 roku otrzymując stopień kandydata prawa. Potem pracował niedługo jako urzędnik Izby Sądu Kryminalnego. W 1851 roku Włodzimierz Spasowicz obronił pracę magisterską, z dziedziny prawa międzynarodowego. W 1857 roku zostaje zaproszony jako wykładowca w katedrze prawa kryminalnego na Uniwersytecie Petersburskim. W skutek rozruchów studenckich jesienią 1861 roku Spasowicz i jeszcze kilku liberalnych profesorów zmuszono do odejścia z uniwersytetu. Od 1866 roku Włodzimierz Spasowicz zaczyna uprawiać zawód adwokata. Jak zaznaczali współcześni został wybitnym mecenasem nie z własnego wyboru, lecz wskutek tego że były przed nim zamknięte drzwi działalności wykładowczej. W 1863 roku zaprezentował swój podręcznik prawa kryminalnego przed Radą Naukową celem uzyskania stopnia doktora prawa. Rada Naukowa przychylnie ustosunkowała się do owej rozprawy i uhonorowała Spasowicza tym stopniem. Ale komisja dostojników carskich ustaliła, że jego podręcznik skierowany jest przeciwko istniejącemu ustrojowi i zabroniła korzystania z niego w nauczaniu uniwersyteckim.

Jako adwokat Włodzimierz Spasowicz uczestniczył w wielu głośnych procesach politycznych m.in. sprawach działaczy

«Narodnej Woli» oraz polskiego ugrupowania «Proletariat». Wystąpienia Spasowicza podczas rozpraw sądowych zaliczono do arcydzieł sztuki oratorskiej.

Warto odnotować, że w powieści F. Dostojewskiego «Bracia Karamazow» prototypem adwokata Fetiukowicza był właśnie znakomity mecenas Spasowicz.

W 1891 roku Ilija Repin stworzył portret sławnego adwokata. Obraz ten obecnie znajduje się w zbiorach Państwowego muzeum Rosyjskiego w Petersburgu. Repin uwiecznił w tym portrecie jego charakterystyczną postawę z otwartą dłonią prawej ręki. Tak zwykle występował przed sędziami, kiedy przekonywał i udawał swoją rację.

Włodzimierz Spasowicz zaliczał się do grona założycieli Sankt-Petersburskiego Towarzystwa Prawniczego i aktywnie uczestniczył w jego działalności od dnia założenia 30 kwietnia 1877 roku. Charakterystyka osoby Spasowicza nie będzie pełną bez wymienienia jego dorobku

literackiego i społecznego. Spasowicz był inspiratorem powstania «Koła Szekspirowskiego» w Petersburgu w 1875 roku i przewodniczył na wielu zebraniach literatów i prawników. Uczestniczył w obchodach rocznic twórczości pisarzy I. Gonczarowa, M. Sałtykowa-Szczedrina, w uroczystościach z okazji 100-lecia urodzin A. Puszkina oraz uroczystym odświeżeniu pomnika Adama Mickiewicza 4 lipca 1898 roku w Krakowie.

Podczas swojej zawodowej i społecznej działalności Włodzimierz Spasowicz współpracował z czasopismami «Sankt-Petersburskie wiadomości» oraz «Wiestnik Europy». W pierwszym z wyżej wymienionych pism publikował do 1866 roku, zaś w drugim (będąc członkiem kolegium redakcyjnego) od 1866 roku do końca swego życia, było to liberalne czasopismo społeczno-polityczne i literackie. Także razem z A. Pawińskim założył i wydawał w Warszawie miesięcznik krytyki literackiej «Ateneum». Czasopismo ukazywało się w latach 1876-1902. Z tym wydaniem współpracował m.in. Bolesław Prus. Od 1887 roku Włodzimierz Spasowicz był członkiem Akademii Umiejętności.

Spasowicz był przekonany zwolennikiem zbliżenia i pojednania pomiędzy polskim i rosyjskim narodem. Jako literat i historyk literatury jednakowo należy do polskiej i rosyjskiej literatury.

Jego dzieła literaturoznawcze: «Studia nie z natury» (1881 rok), «Dzieje literatury polskiej» w pracy «Przekrój historii literatur narodów słowiańskich» (1865 rok), wydanie polskie poprawione z 1885 roku, «Pisma» tom 1-9, oraz «Pisma krytyczno-literackie» - (1892-1908).

Jesienią 1902 roku Spasowicz w związku z chorobą opuścił Petersburg, gdzie przeżył ponad 50 lat, ostatnie 4 lata swego życia spędził w Warszawie, gdzie zmarł 13 października 1906 roku.

Opracował i przełożył z rosyjskiego Wasilij Wasiliew

SPOTKANIA BOŻONARODZENIOWE

Już po raz trzynasty członkowie niemiecko-polsko-rosyjskiego towarzystwa przyjaźni z niemieckiego miasta Offenburg przysyłają dzieciom z Obwodu Kaliningradzkiego swoje świąteczne prezenty wraz z życzeniami. Siedem niewielkich ciężarówek, wypełnionych różnymi ładunkami, czekają na swoją kolej do rozładowania. Ponad trzysta młodych dziewczyn i chłopaków z Offenburga z prezesem towarzystwa przyjaźni panią Marlis Weizmann na czele, przez cały rok zbierali środki na kupno świątecznych prezentów. A teraz przyjadą do Kaliningradu, żeby osobiście wziąć udział w imprezach Bożonarodzeniowych. To właśnie oni będą wręczać dzieciom świąteczne niespodzianki, będą krążyć wokół choinki z dziećmi z Obwodowego Szpitala Dziecięcego, Dziecięcego Szpitala nr 3, Ośrodka Szkolno-Wychowawczego dla Dzieci Umysłowo Upośledzonych w Polessku, Ośrodka Szkolno-

Wychowawczego dla Dzieci Słabosłyszących w Sosnowce w powiecie Zelenogradzkiego, Internatu dla Dzieci Umysłowo Upośledzonych w Krylowie w powiecie Prawdzińskim. Oprócz prezentów, nasi niemieccy przyjaciele przysłali dużo niezbędnych rzeczy dla szpitali nr 5, Szkoły Średniej nr 17, Towarzystwa Emerytów Powiatu Polesskiego i dla innych potrzebujących takiej pomocy, m.in. dla Centrum Charytatywnego „Caritas-Zachód”.

A zaczęło się wszystko w dalekim 1991 r., kiedy 17 grudnia do Kaliningradu przybył pierwszy samochód z Niemiec z ładunkiem charytatywnym, przywiezionym przez pana Georga Dietricha, ks. Jerzego Steckiewicza i księdza Andrzeja Lesińskiego. Ładunek został przekazany Obwodowemu Szpitalowi Dziecięcemu. Później w lutym 1992 r., Georg Dietrich po raz pierwszy odwiedził polesski Ośrodek Szkolno-Wychowawczy dla Dzieci Umysłowo Upośledzonych. Od roku 1994 Dietrich odszedł

od kierowania Towarzystwem z powodu swojego wieku, i przekazał wszystkie sprawy pani Marlis Weizmann. W wyniku starań towarzystwa wiele się zmieniło w internacie w Polessku. Pojawił się tam oddział krawiecki dla dziewczyn, wyposażony w najnowsze maszyny do szycia, i stolarnia z odpowiednim sprzętem dla chłopców. Przeprowadzono remont kapitalny budynków internatu.

I znów zawitają do wszystkich opisanych wyżej zakładów przyjaciele z Niemiec, niosąc ich mieszkańcom radość i nastrój świąteczny. Niski pokłon i ogromne podziękowania dla nich za troskę o nasze rosyjskie dzieci. Ta pomoc i troska są dla dzieci niezbędne. Oddzielnie chcielibyśmy podziękować pani Marlis Weizmann za jej miłość do naszych dzieci i uporczywość w przeprowadzeniu takich akcji pomocy.

*Borys Marszew, „Caritas-Zachód”
Tłumaczenie M. Ławrynowicz*